

Sygn. akt II KK 68/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)
SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Łukasz Biernacki

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego,
w sprawie **M. Z.**
obwinionego z art. 54 k.w.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 6 maja 2021 r.,
kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść obwinionego
od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w R.
z dnia 16 listopada 2020 r., sygn. akt II W (...),

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia M. Z. od popełnienia
zarzucanego mu czynu;**
- 2. kosztami postępowania w sprawie obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

A. Z. wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w R. z dnia 16 listopada 2020 r., sygn. akt II W (...), został uznany za winnego tego, że w dniu 17 kwietnia 2020 r. około godziny 00:30 w miejscowości K., ul. (...), nie stosował się do zakazu przemieszczania się na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej osób przebywających

na tym obszarze w związku z ogłoszonym stanem epidemii w ten sposób, że bez uzasadnienia opuścił miejsce zamieszkania w innym celu niż zaspakajanie niezbędnych potrzeb związanych z bieżącymi sprawami życia codziennego i przemieszczał się jako pasażer pojazdu wspólnie z nietrzeźwą kierującą M.G.,

tj. wykroczenia z art. 54 k.w. w zw. z § 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r., poz. 658), za które – na podstawie art. 54 k.w. – wymierzono mu karę nagany.

Wobec niezłożenia przez obwinionego sprzeciwu wyrok uprawomocnił się w dniu 12 grudnia 2020 r.

Pismem z dnia 15 lutego 2021 r. od ww. wyroku kasację na korzyść obwinionego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, który podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na jego treść naruszenia przepisów prawa materialnego, to jest art. 54 k.w. w zw. z § 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r., poz. 658), poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy czyn przypisany M. Z. nie wyczerpywał znamion tego wykroczenia.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie M. Z. od popełnienia przypisanego mu wykroczenia.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna, albowiem trafnie wykazano w niej rażącą obrazę prawa materialnego, której konsekwencją było oczywiście niesłuszne ukaranie obwinionego.

Przede wszystkim zasadnie wskazano w niej na wadliwość przyjęcia możliwości dopełnienia dyspozycji art. 54 k.w. przez § 5 wspomnianego Rozporządzenia. Sąd Najwyższy podziela argumentację oraz stanowisko zaprezentowane we wcześniejszych orzeczeniach wydanych w tożsamy sposób

istoty sprawach, zgodnie z którym „ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2019 r., poz. 1239 ze zm.) nie zawiera unormowań określających możliwość i warunki ograniczenia konstytucyjnej wolności poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zatem akty prawne rangi niższej niż ustawa nie mogą limitować tej wolności przemieszczania się, którą gwarantuje w art. 52 ust. 1 Konstytucja RP. Jest zatem oczywiste, że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. 2020 poz. 658), w zakresie, w jakim ograniczało wolność przemieszczania się obywateli na terenie całego kraju (§ 5), naruszało regulację art. 52 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, co oznacza, iż nie mogło ono tworzyć podstawy prawnej do wypełnienia blankietu normy sankcjonowanej art. 54 k.w. i prowadzić do ukarania na podstawie tego przepisu” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2021 r., sygn. akt II KK 74/21; zob. też: wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 marca 2021 r., II KK 97/21 i II KK 64/21 oraz z dnia 24 marca 2021 r., II KK 48/21).

Pogląd ten należy odnieść również do uzupełnienia dyspozycji art. 54 k.w. przez kolejne Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r., w którym – poza kilkoma wyjątkami – wprowadzono generalny zakaz przemieszczania się na obszarze Polski (§ 5). W tym kontekście należy podkreślić, że z uwagi na blankietowy charakter dyspozycji art. 54 k.k. jego zastosowanie wymaga, aby sąd orzekający określił nie tylko prawidłową treść normy sankcjonowanej, wyrażonej w przepisie o charakterze porządkowym, normującym zachowanie się w miejscach publicznych, ale również zbadał kwestie walidacyjne danego przepisu – zarówno od strony formalno-technicznej (np. przez pryzmat art. 92 Konstytucji RP), jak i merytorycznej – jego zgodności z Konstytucją (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2003 r., P 10/02, OTK-A 2003, z. 6, poz. 62; wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 9 czerwca 2005 r., V KK 41/05, OSNKW 2005, z. 9, poz. 83; 4 grudnia 2001 r., V KKN 293/01, LEX nr 51576; 24 czerwca 1993 r., III KRN 100/93, OSNKW 1993, z. 9-10, poz. 62).

Powinnościom tym Sąd Rejonowy nie sprostął, czego potwierdzeniem jest nie tylko treść rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku, ale również procedowanie tego Sądu w trybie przewidzianym w Rozdziale 16 k.p.w. i wydanie wyroku nakazowego, co może nastąpić jedynie, gdy okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości (art. 93 § 2 k.p.w.). W świetle powyższego zapatrywania prawnego oczywiste jest, że brak było podstaw nie tylko do wydania wyroku nakazowego, ale w ogóle do wydania wyroku, którym ukarano M. Z. za wykroczenie określone w art. 54 k.w.

Warto też zaznaczyć, że słusznie w kasacji zaakcentowano, iż przedmiotem ochrony art. 54 k.w. jest porządek i spokój publiczny, podczas gdy Rozporządzenie Rady Ministrów zostało wydane w celu ochrony zdrowia publicznego, co potwierdza, że ich naruszenie nie może być potraktowane jako wyczerpujące znamiona wykroczenia określonego w art. 54 k.w., w którym mowa jest jedynie o zachowaniu się w miejscach publicznych. W tym kontekście warto dodać, że z treści tego przepisu wynika wprost sankcjonowanie przepisów dotyczących określonego zachowania się w miejscach publicznych, nie zaś samego dostępu do tych miejsc. Z tego względu przyjęcie szerszego zakresu przepisów dopełniających dyspozycję art. 54 k.w. obejmującego również unormowania limitujące dostęp do miejsc publicznych stanowiłoby niedopuszczalną w prawie represyjnym wykładnię rozszerzającą.

Na koniec należy odnieść się do zwrócenia przez Rzecznika Praw Obywatelskich uwagi na potrzebę zastosowania art. 2 k.k. wobec faktu, że w dacie orzekania przez Sąd pierwszej instancji nie obowiązywały już przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r., przewidujące powszechny zakaz przemieszczania się. Wobec tego, iż czyn zarzucany obwinionemu – niezależnie od ww. okoliczności – w ogóle nie stanowił czynu zabronionego w rozumieniu art. 1 § 1 k.w. brak było podstaw do badania, która z ustaw jest względniejsza w rozumieniu art. 2 § 1 k.w. Tym bardziej też ustalony stan prawny nie odpowiadał hipotezie normy wyrażonej w art. 2 § 2 k.w., gdzie wprost mowa jest o czynie zabronionym pod groźbą kary (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2021 r., sygn. akt II K 74/21*).

W świetle powyższych rozważań konieczne stało się uchylene zaskarżonego wyroku i uniewinnianie M.Z. od zarzucanego mu czynu, czego konsekwencją było obciążenie Skarbu Państwa kosztami postępowania w tej sprawie.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.